

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Fark Yaratıcılar Program Metni: Nazmi İlıcalı (11 Ekim 2009)

Alan: Ekonomik Kalkınma

Yer: Erzurum

Erzurum, yıllardır Türkiye'de soğğun ve uzağın tarifidir. Hava en kötü anında hep Erzurum kadar soğuk, mesafeler Erzurum kadar uzaktır.

Erzurum'un sokaklarında yürümeye başladığımızda ise insanların yüzünde o soğukluğu görmesek bile, uzaklığın, uzakta bırakılmışlığın derin hüznü yüzümüze tokat gibi çarpıyor.

Erzurum, Türkiye'nin 81 ili arasında ekonomik gelişmişlik sıralamasında 60. Sırada yer alıyor. Yani bu istatistik ile Türkiye'nin en az gelişmiş 20 ilinden biri oluyor.

Rakımın 2000 olduğu ilde, zor kış şartları nedeniyle sanayileşmenin olmaması işsizlik rakamlarına da olumsuz yansıyor. Nüfusunun %65'inin tarım ile uğraştığı Erzurum, Türkiye'nin en çok işsizinin yaşadığı 34. il olarak kayıtlarda yer alıyor.

Her ne kadar rakamlar kendi dillerinde konuşsalar da, Erzurum sokakları işsizliğin en acı fotoğraflarını sunuyor.

Kentte sanayileşmenin olmaması herkesi mecburen tarıma yöneltiyor. Fakat verimli topraklarında birçok ürünün yetişebildiği Erzurum'da, yıllardır yanlış yöntemlerle tarım yapılmasından dolayı bugün verim en altlara düşmüş durumda.

Çiftçi ile röportaj:

Muhabir: Nasıl olmuş bu sene ürün?

Çiftçi: Ürünler gördüğünüz gibi, idare eder işte. Her seneki gibi değil. Çok fazla değil.

Muhabir: Kötü müydü mevsim?

Çiftçi: Kötüydü. Patatesler geç oldu biraz. Satış yapamıyoruz.

Muhabir: Peki neler ektiniz bu sene?

Çiftçi: Lahana, patates, ıspanak, aşotu, havuç, soğan, maydanoz.

Muhabir: Bol bol ekiyorsunuz yani?

Çiftçi: Ekiyoruz da ektiğimizin karşılığını alamıyoruz.

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Başka bir çiftçi ile röportaj:

Çiftçi: Bizim bu toprağımız çok verimli bir topraktır. 40 gün içerisinde her şey yetişiyor. Her yerde böyle kolay kolay yetişmez ama burada yetişiyor. Et toprak çok önemli bir toprağımızdır.

Muhabir: Göç var mı çok?

Çiftçi: Göç oluyor elbette.

Muhabir: Nereye göçüyorlar en çok?

Çiftçi: Ankara, İstanbul, İzmit.

Muhabir: Neden göç ediyorlar?

Çiftçi: Orada geçimlerini daha iyi sağlıyorlar. Adam bulamıyoruz çalıştırmak için. Ben kendime adam bulamıyorum çalıştırmak için. Adamsızlıktan her şeyi terk ettik.

Erzurum'un yılda 8 ay devam edem soğuğu hiç değişmeyecek gibi gözükse de, çiftçilerin bu makus talihi fark yaratan bir proje ile adım adım değişiyor.

Nazmi İlıcalı emekli bir edebiyat öğretmeni. 1953 yılında Erzurum'da doğan İlıcalı öğretmenlik görevinin ilk yıllarında Anadolu'nun birçok şehrinde görev yaptı. 20 yıldır ise, artık üniversiteyi bitirmiş meslek sahibi iki çocuğuyla, Erzurum'da yaşıyor.

Erzurum'da binlerce öğrenci yetiştiren Nazmi Hoca, öğretmenlik görevini başarıyla sürdürürken babasından kalan topraklarda da çiftçilik yapmaya devam etti. Topraktan, köylülerden hiç kopmadan, küçük arazisinden kendince verim almaya çalıştı.

Öğretmenlikten emekli olduktan sonra da bütün enerjisini Erzurum'un topraklarına verdi. Deden kalma eski usullerle, çok çalışıp az verim alarak uğraştığı çiftçilik hayatı, bir gün organik tarım ile tanışmasıyla baştan sona değişti.

Nazmi İlıcalı ile röportaj:

Nazmi İlıcalı: " Yıl 1999. Benim ve Erzurum çiftçisinin elinde fazladan patates vardı, satamıyorduk. Ankara'daki 1. Tarım Şurası'na belki burada bir alıcı bulurum arayışıyla katıldım. Ve buldum. Almanlar Türkiye'ye patates almak için gelmişlerdi. Bir otelin lobisinde buluştuk ve adamlar organik patates talep ettiklerini söylediler. Hayatımda ilk kez 1999 yılında

FARK YARATANLAR

SABANCI VAKFI katkılarıyla

"SIRADIŞI KİŞİLER OLAĞANÜSTÜ ETKİLER"

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

organik patates ve organik tarımı duydum. Bilmiyordum, araştırdım ve inceledim. Ve 1999'da organik tarıma merhaba dedim"

Nazmi Ilıcalı'nın o gün ilk kez duyduğu organik tarım ile bir anda hayatının seyrini belirlemeye başladı. Birçok insan gibi emekliliğinin tadını çıkartmak yerine, organik tarıma kafa yormaya başladı.

Hiç bir kimyasal ilaç ve kimyasal gübre kullanmadan, bilinçli ekim yöntemleriyle yapılan Organik tarım'ın Erzurum'da olup olmayacağını araştırmaya başladı. Ve araştırmalarında gördü ki, Erzurum'un soğuktan kurtulmayan makus talihi, aslında organik tarım için en büyük şansımış.

Nazmi Ilıcalı ile röportaj:

Nazmi Ilıcalı: "Erzurum 2000 metre rakım ve 45-50 derece karasal iklimini hüküm sürdüğü bir bölge. Bu bölgede bütün halk hem fakirlikten, hem de soğuktan şikayet ederdi. Tonu 400-500 Lira'dan satılan kömürü 5 ton yakan çiftçi haklıydı fakirlikten ve soğuktan şikayeti olmaya. Ancak araştırmalarımda gördüm ki fakirlik ve soğuk bir işe yaramıştı. Allah'ın bir lütfu ortaya çıkmıştı. Fakir olan Erzurum çiftçisi fakirliğinden dolayı kimyasal gübre alamamıştı. Alamadığı için arazilerine serpememişti. Çoğu bitki haşereleri ekinlerimize yumurtalarını bırakır ve böylece çoğalırlardı. Fakat soğuktan dolayı bu yumurtalar yok olmuş, bitmişler."

Bugün dünyada yaklaşık 50 milyar Euro'luk bir pazarı olan organik tarımdan bir pay alabilmeniz için sadece organik bir üretim yapmış olmanız yetmiyor. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de, organik tarım metoduyla üretilen gıdalar için Tarım Bakanlığı'ndan sertifika almanız gerekiyor.

Tarım bakanlığına yaptığınız başvuru sonrasında bağımsız denetim şirketleri sizi takibe alıyor. Toprağınız inceleniyor, ürününüz laboratuvarlarda test ediliyor ve tamamen organik bir yöntem ile yetiştirdiyse, sertifikanız veriliyor.

Nazmi Ilıcalı kendi topraklarında yaptığı organik tarım denemelerinde başarılı olunca, sadece kendi hayatını değil çevresindeki yüzlerce köylünün hayatını değiştirmeye karar verdi. Kendi imkanlarıyla köy köy dolaşarak köylüleri bu yeni tarım yöntemine ikna etmeye çalıştı.

Ve 2003 yılında 633 çiftçiyi bir araya getirdi ve organik tarım için "Doğu Anadolu Tarım ve Besiciler Birliğini" kurdu. Hedefi farklı köylerden ikna ettiği 633 çiftçi ile organik tarım yapmaktı.

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Fakat çiftçiler organik tarım sertifikaları için yatırılması gereken parayı bulamayınca, Nazmi İlıcalı çareyi Birleşmiş Milletlere başvurmakta buldu.

Nazmi İlıcalı ile röportaj:

Nazmi İlıcalı: " Bu bölgyi kalkındırmak için ilk projemizi Birleşmiş Milletler Kalkınma Fonu (UNDP) ile yaptık. Çiftçinin organik tarım yapmak için ödemesi gereken sertifika bedelini UNDP'den ödettirdim. İlk kez 633 çiftçi ile Erzurum'da organik tarıma başladık. Zamanın Erzurum Valisi Mustafa Malay'ın çok desteklerini gördük. Ve Erzurum'da bu maya tuttu."

Nazmi İlıcalı'nın 2003 yılında 633 çiftçi ile başladığı proje her geçen gün büyüdü. Organik tarımdan daha fazla verim alındığını gören çiftçiler yavaş yavaş birliğe üye olmaya ve tarım metotlarını değiştirmeye başladılar. Bu değişim çiftçilerin gelirlerine olumlu yansımaya başladı.

Çiftçi ile röportaj:

Çiftçi: Organik tarıma geçmeden önce bu üründen ancak üçte bir verim alabiliyorduk. Organik tarıma geçtikten sonra daha iyi verim alıyoruz. Ürünler daha temiz. Sulamaya kadar her şey daha kaliteli.

Muhabir: Şimdi daha mı bilinçli bir çiftçi mi oldunuz?

Çiftçi: Evet daha bilinçli olduk.

Muhabir: Nasıl hatalar yapıyormuşsunuz?

Çiftçi: Ekimi bilemiyordum. 2 patates arasındaki mesafeyi ayarlamıyorduk. Tohumun daha iyi olmadığını bilmiyorduk. Gübrenin ne zaman atılacağını, sulamanın ne zaman yapılacağını bilmiyorduk. Ama hocamız sağ olsun, sayesinde öğrendik. Mesela patateslerin çoğu çürürdü evvelden. Şimdi artık çürüme olmuyor.

Başka bir çiftçi ile röportaj:

Çiftçi: Organik tarım bilinçli yapılırsa iyi gidiyor. Organik tarım olmasa yaptığımız işten anlamazdık. Zararına çalışırdık. Belki hayvanlara ancak bakabilirdik, yemini alabilirdik ama kendimize hiç bir şey kalmazdı.

FARK YARATANLAR

SABANCI VAKFI katkılarıyla

"SIRADIŞI KİŞİLER OLAĞANÜSTÜ ETKİLER"

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Muhabir: Karşılaştıracak olursak bu balya normalde kaçta satılır, organik olsa kaçta satılır?

Çiftçi: Saman bu sene çok ucuz. 130 Lira'ya bir tonu satılır. Bizim organik yoncalar 200-250'nin üzerine satılıyor.

Nazmi İlıcalı'nın bin bir güçlkle kurduğu sistem, bir gün İstanbul Büyükşehir belediyesinden gelen bir teklif ile büyüyerek gelişme sürecine girdi.

Nazmi İlıcalı ile röportaj:

Nazmi İlıcalı: "O dönemde İstanbul Büyükşehir Belediyesi organik tarıma geçmek istemiş. Organik ekmek üretmek istemiş. 81 ilin Tarım İl Müdürlükleri'ne mektup gönderip organik tarım yapanların listesini istemiş. 80 ilden olumsuz yanıt gelmiş. Yalnızca Erzurum olumlu yanıt yollamış ve sertifikalı üreticilerimiz var demiş. Böylece İstanbul Büyükşehir'le tanıştık ve 5 sene beraber proje yürüttük"

2003 yılında 633 çiftçinin kurduğu birlik, organik tarım da gösterdiği başarı ile bugün bir de fabrika sahibi oldu. Birleşmiş Milletler'in hibe programlarından alınan hibelerle kurulan fabrikada, çiftçiler yetiştirdikleri Organik buğday, organik una çevriliyorlar. 20 kişinin çalıştığı fabrikada saatte 10 ton buğday üretiliyor.

Ziraat Mühendisi ile röportaj:

Mühendis: Fabrikamıza gelen buğdaylar önce eleniyor. Buğdaylar organik olduğundan içindeki otlara çözüm bulunamamaktadır. Bu yüzden önce elenmektedir. Yabancı ot ve haşere tamamen temizlendikten sonra depolara alınıyor. Depolara alınan buğdaylar değirmen taşında öğütülüyor. Öğütülen buğdaylar da paketlenip ele alınmaktadır.

Muhabir: Ne kadar un üretiliyor bu fabrikada?

Mühendis: Saatte 10 ton un üretilmektedir.

Bugün, Nazmi İlıcalı'nın organik tarım hayaliyle Erzurum'da kurduğu "Doğu Anadolu Tarım ve Besiciler Birliđi'nin" 12 ilde 3000 üyesi var. Doğu Anadolu ve Güneydođu Anadolu'dan binlerce çiftçi Nazmi İlıcalı'nın hayaline ortak olmuş durumdadır.

FARK YARATANLAR

SABANCI VAKFI katkılarıyla

"SIRADIŞI KİŞİLER OLAĞANÜSTÜ ETKİLER"

Sabancı Vakfı, "Fark Yaratıcılar" projesini Türkiye'de toplumsal gelişmeye katkıda bulunanların öykülerini ve çalışmalarını gündeme getirerek, onları teşvik etmek ve topluma ilham vermek amacıyla destekliyor.

Toplam 200 bin dönüm arazide yapılan organik tarım ile üretilen organik buğday, arpa, patates, lahana, tahıl, baklagiller gibi ürünler başta İstanbul olmak üzere organik ürün pazarlarında alıcı buluyor. Çiftçiler hangi yıl ne üretecekleri konusunda yönlendirilirken, ürünleri satıldığı anda da paralarını alıyorlar.

Nazmi İlıcalı ile röportaj:

Nazmi İlıcalı: "Biz sanayici, tüccar, holding sahibi değiliz. Ama anladık ki bir marka olmak önemli. Bizim ufukumuzda Türkiye'ye organik ekmek yedirmek vardı ve ülkedeki insan ve hava sağlığı bizim için ön plandaydı. Buradan ilhamla 'UFKUM' markasını ürettik. Bu markanın arkasında çiftçiler vardır, tüccar yoktur. UFKUM markasını tescil ettirdik, ambalajlamayı biz yapıyoruz. Çiftçinin markası UFKUM'un pazarlamasını yapıp pazara sunuyoruz."

Çiftçiler, organik Nazmi adını verdikleri Nazmi İlıcalı'nın katkılarıyla hayatlarının değişmesinden oldukça memnunar.

Ama Nazmi İlıcalı'nın hayalleri bunlarla sınırlı değil. Çiftçilerin Nazmi Hocası bugünlerde, organik hayvanlarla ürettikleri organik süt için kurulan fabrikayı bitirmeye çalışıyor. Organik süt fabrikasının hayata geçmesiyle organik hayvancılığın da çok ileri düzeye geleceğine inanıyor. Bir hayalini gerçekleştirdiğinde, hemen başka bir hayal kuruyor. Toprakta aldığı, yaşadığı topraklara vermek için yeni projelere kafa yoruyor.

Nazmi İlıcalı: "Bu insanları sevmekle başlar. İnsanlar birbirlerini severlerse başarılmayacak bir şey yoktur. Ben Erzurum'da bunu yaptım. Ama 12 ilde şubemiz var. Bu her bölgede başarılabilir. Herkes bunu yapabilir, yeter ki insanlar doğduğu ve doğduğu bu topraklara karşı sorumlu olduklarını unutmasınlar."

Nazmi İlıcalı'nın, Palandöken'in gölgesinde, Erzurum'un sapsarı ovasında hayata geçirdiği, bu başarı öyküsü dünyadan da takdir görüyor. Türkiye'de, Birleşmiş Milletler'in programlarından en çok hibe alan kişi olmayı başaran İlıcalı, 2005 yılında da merkezi ABD'de bulunan Ashoka Sosyal Girişimcilik vakfı tarafından da yılın girişimcisi seçildi.

Ama onun için en büyük başarı çevresindeki insanların hayatını değiştirmekti. Yaşadığı toprakların kaderine boyun eğmedi, kendi çabalarıyla, hiçbir karşılık beklemeden, çevresindeki insanların hayatlarına dokundu. Günlerini bu uğurda harcadı ve binlerce çiftçinin hayatında fark yarattı.